

og så må vi i øvrigt tage stilling til, om ministeren vil være med til at ændre på spørgsmålet om at åbne mere op for databaser.

Jeg forstår ikke – og det fastholder jeg – jeg fatter ikke, hvordan det kan være, at de øvrige partier stort set ikke er indstillet på at åbne i højere grad for materialet fra EU. Vi står jo på nuværende tidspunkt i en situation, hvor der er en lang række 100 A-direktiver, der er blevet gennemført, hvor gennemførelsen sker på baggrund af komitéprocedurer.

Der er ingen offentlig indsigt i det; vi står i situationer, hvor vi simpelt hen kan risikere at få ændret vores niveau for madkvaliteten, uden at der er mulighed, for at offentligheden kan få indblik. Hvorfor stiller den danske regering sig ikke skulder ved skulder med den svenske og forsøger at presse Kommissionen til at få indført samme regler? En af måderne er at udvise lidt civil ulydighed.

Tilsvarende forstår jeg ikke, hvorfor man ikke er indstillet på at stille lovkrav omkring journalister, i og med at journalisten er et helt afgørende element, for at offentligheden overhovedet kan få en eller anden form for indblik i en konkret sag. Og så er det da også et almindeligt ordenshensyn, at man kan finde ud af, hvad det er for nogle dokumenter, der tilhører den pågældende sag.

Så kommer hr. Tom Behnke ind på spørgsmålet om de her åbne postlister, om de overhovedet er interessante sammenlignet med det bureaukratiske bøv, de fører med sig. Og der skulle jeg hilse og sige fra mine hjemmelmænd på området, at det rent faktisk har betydet, at de pågældende forvaltninger, de pågældende amtskommuner og kommuner, er kommet på den lokale dagsorden; det er blevet interessant, hvad det er, der sker. Når man taler med sagsbehandlere i kommuner og amtskommuner, er de overordentlig tilfredse med det.

Selvfølger giver det indkøringsproblemer, selvfølger er det besværligt, at de ting, man plejede at sidde og nusse med ovre i hjørnet i hemmelighed, nu på en eller anden måde kan have offentlighedens interesse.

Og til sidst til spørgsmålet om udvidelse af § 1 eller den nye § 1, stk. 2. Der vil jeg så også spørge, om der ikke er nogen her, der kunne overveje at tænke på, om Tarco var kommet så langt ud, hvis vi havde haft offentlighedens indsigt. Ville vi ikke på et tidligere tidspunkt have fået skovlen under den ulovlighed, der foregik på det område?

Men det hjælper altså at presse på; der er flyttet lidt her. Nu har vi forsøgt 5, 6, 8 gange at fremsætte noget i et forsøg på at få et Folketing til at flytte sig i forhold til offentlighedsloven, og jeg synes i og for sig, at vi er kommet et lille skridt ad vejen.

Så håber jeg også, ministeren lever op til de løfter, han gav i dag.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 15.50.

Mødet udsat kl. 15.39

Mødet genoptaget kl. 15.50

Samtykke til behandling

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Den sidste sag på dagsordenen kan kun med Tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Man gik herefter til:

5) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 128:

Forslag til folketingsbeslutning om et udvidet dansk militært bidrag til en NATO-indsats på det vestlige Balkan.

Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen). (Fremsat 16/4 99. Første behandling 20/4 99. Betænkning 21/4 99).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslaget sattes til forhandling.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg gør opmærksom på, at afstemning om forslagens endelige vedtagelse først vil finde sted i morgen, torsdag den 22. april 1999.

Forhandling

Villy Søvndal (SF):

Vi står jo nu ved afslutningen af et forløb, hvor vi skal beslutte, om Danmark skal udvide den militære aktion, der er i gang i Serbien. Jeg synes, man skal have med i det billede, der står tydeligere og tydeligere, synes jeg, at vi bliver trukket længere og længere ind i en konflikt.

Starten på den her debat var, at truslen alene ville kunne gøre det. Derefter var det kun ganske få dage, der kunne blive tale om, inden truslen virkede. Nu har vi bombet i 28 dage. Situationen er værre end nogen sinde på den måde, at halvdelen af den kosovaalbanske befolkning er drevet ud og den anden halvdel er flygtninge i et område uden nogen type af beskyttelse, fordi OECD-repræsentanterne er ude og UNHCR's folk, altså FN's folk, er ude.

Jeg har set, at der også diskuteres lystigt, at det næste punkt i eskaleringen formentlig er diskussionen om et skib, og jeg vil gætte på, at slutpunktet i den her eskalering bliver diskussionen om landtropper.

Jeg forstår godt den fornemmelse, jeg tror vi alle sammen har, at det ikke er til at holde ud at se, hvad der sker i Albanien med de fordrevne flygtninge. I SF er der heller ingen tvivl om, at Milosevic bærer hovedansvaret og det absolutte hovedansvar for de ting, der sker, sammen med den serbiske nationalisme i øvrigt.

Men derfor må man alligevel efter 28 dages indsats spørge: Hvis nu det alt sammen virker stik imod den erklærede hensigt, hvis situationen bliver en stadig stigende humanitær katastrofe, hvis situationen bliver en stadig stigende risiko for, at konflikten breder sig ud over hele Balkan, hvis situationen bliver, at vi risikerer, at små ulmende bål bryder ud i altfortærende brande, så må nogle på et tidspunkt spørge, om beslutningerne ganske grundlæggende er rigtige.

Vi har så brugt en aften og en morgen til at stille spørgsmål om det. Jeg skal ikke referere

alle spørgsmål, der er stillet. Jeg vil nøjes med to. Jeg vil henvise til spørgsmål nr. 13, hvor vi spørger:

»Hvor meget skade er der efter regeringens oplysninger forvoldt i Serbien fordelt på henholdsvis militære og civile anlæg og mål?«

Svaret lyder:

»Den jugoslaviske forsvarsevne er reduceret som følge af NATO's angreb på flyvepladser og luftfartsstillinger. Fsva. landstyrkerne har NATO's angreb primært været rettet mod faste installationer og kun i mindre grad mod mål i felten. Såvel enheder i som uden for Kosovo har i tiden op til NATO's første angreb haft lejlighed til at gennemføre både spredning og sløring af materiel og personel. Det vurderes derfor, at landstyrkernes numeriske kampkraft tilnærmelsesvis er i behold.«

Hvad betyder det på nudansk? Det betyder: Efter 28 dages bomberegner den serbiske hær stadig væk intakt.

Jeg stillede et andet spørgsmål også. Det er spørgsmål nr. 18:

»Er der planer om at bombe Milosevics præsidentpalads eller likvidere Milosevic for at fjerne ham, der i debatten er betegnet som ondets rod?«

Spørgsmålet er affødt af, at der er dem, der insisterer på, at Milosevic og næsten alene Milosevic er ondets rod.

Hvorfor skal den serbiske befolkning betale den pris? Hvorfor skal den kosovaalbanske befolkning betale den høje pris, hvis det er så enkelt? For så enkelt er det jo ikke. Problemet er desværre langt mere omfattende.

Svaret lyder så:

»Regeringen er ikke vidende om, at der foreligger planer om at likvidere præsident Slobodan Milosevic. Der henvises i øvrigt til svaret på spørgsmål nr. 17.«

Jeg kan godt forstå, at man ikke ville likvidere statsledere, for dermed ville man jo åbne op for en statsterrorisme uden sidestykke.

Jeg vil så bare runde af med at henvise til to, synes jeg, interessante artikler i Politiken i dag. Den ene er et interview med Djukanovic, præsident i Montenegro, der jo som bekendt er en leder, der har forsøgt at holde sig fri af Serbien, og som i stigende grad er presset også af bomberne. Han siger, og jeg citerer fra Politiken i dag: »Det internationale samfund lader sine forståeligt negative følelser imod Milosevic råde, og så suspenderes fornuften. Milosevic var indtil i går i praksis det internationale samfunds

favorit, men nu skal han straffes uden hensyn til, at det dræber uskyldige civile og smadrer generationers arbejde.»

Jeg citerer så lidt videre fra samme artikel: »Det, som nu bedst kan hjælpe Montenegro og alle demokratiske i Jugoslavien, er hurtigt fred. Dernæst må Europa udarbejde en samlet Balkan-strategi, som det hidtil har manglet. Europa har kun reageret på katastrofer i regionen og derfor kun forholdt sig til krigsmageren.«

Jeg synes, det er en meget præcis beskrivelse af en af dem, som vi vel ikke har lyst til også skal betale prisen for – synes jeg – den manglende sammenhæng i det, der sker i øjeblikket.

Det er så nogle gange blevet stillet op, som om der i den her verden kun var to valg: Enten støtter man betingelsesløst den nuværende aktion fra NATO's side, eller også kapitulerer man. Jeg vil advare imod at tegne det dér meget forsimplede skema. Det er vigtigt, at besindigheden, at fornuften, at samtalen vinder i den nuværende fase.

Det er jo ikke nemmere at forhandle en forhandlingsløsning igennem om 1 måned, når endnu mere af Serbien er bombet sønder og sammen, og når alle kosovoalbanerne stort set er ude af Kosovo; det ved enhver. Det er ikke spor nemmere om 1 måned, det er ikke spor nemmere om 2 måneder. Da er der bare spredt endnu mere had, endnu mere vildskab, endnu flere ting, der gør det endnu sværere at finde en løsning.

Og derfor skal min afslutning være en opfordring til, at den danske regering kaster ethvert lod ind i et forsøg på at finde en forhandlet løsning. Det er ikke let. Det er ikke let, fordi de fejl, der blev begået fra starten af bombardementerne, gør, at svarene desværre er vanskelige. Og jeg vil bede meget til, at man forsøger med alle midler at bringe den her konflikt til ophør og finder en forhandlingsløsning.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Jeg kan forstå på hr. Villy Søvndal, at den udvikling, der har været – den beklagelige udvikling, der har været – burde man kunne have forudset, og at SF havde forudset, hvordan det ville gå. Jeg vil godt høre hr. Villy Søvndal, om også SF ved, hvad der var sket, hvis ikke NATO havde gjort noget. Ville Milosevic så have sagt: Javel, så sætter vi os til forhandlingsbordet, og så stopper jeg alle mine udrensninger? Ville Milosevic have sagt det?

Hvad vil der ske, hvis man stopper på nuværende tidspunkt? Vil Milosevic så sige: Det var vel nok pænt gjort af jer, nu skal jeg nok stoppe alle mine grusomheder? Eller vil der ske det modsatte: at Milosevic vil opfatte det, som at han har vundet den væbnede konflikt, og Milosevic dermed har grønt lys til at fortsætte det, han er i gang med? Det er jo det, der er interessant.

Én ting er at se i bakspejlet og så sige: Det vidste vi godt ville ske. Ja, det er nemt nok. Det svære er at forudse, hvad der skal ske i fremtiden, hvad enten man vælger den ene eller den anden løsning.

Lad mig så i øvrigt sige, at Fremskridtspartiet fortsat indstiller forslaget her til vedtagelse. Og vi kan i øvrigt henvise til, hvad jeg sagde under førstebehandling, og så skal jeg beklage over for formanden, at jeg om et øjeblik bliver nødt til at forlade mødet.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Hvis hr. Tom Behnke har tid til at høre, så skal jeg gerne læse op, for jeg forstår godt, at det er nemt at være bagklog. Det er sværere at være klog på forhånd. Jeg vil godt referere til, hvad jeg sagde, da vi behandlede spørgsmålet om fly første gang. Det var den 7. oktober sidste år her i Folketinget.

Jeg refererer fra Folketingets forhandlinger fra den 7. oktober 1998, side 77, hvor jeg spurgte om følgende: »Er det nu så sikkert, at bombardementet af Kosovo og Serbien vil stoppe kamphandlingerne? Hvad nu, hvis det stik modsatte sker?«

»Hvad nu, hvis man tager fejl? Hvad nu, hvis konflikten eskalerer på baggrund af det her? Hvad nu, hvis civilbefolkningen i endnu højere grad bliver taget som gidsler? Hvad nu, hvis endnu flere drives på flugt, hvis svaret er endnu flere flygtninge, og hvis konflikten udvides til større dele af Balkan? Hvad nu, hvis der skabes en endnu større humanitær katastrofe?«

De spørgsmål var relevante i oktober. Jeg er oprigtig ked af, at vi fik ret i SF. Jeg er oprigtig ked af det. Jeg ville hellere have haft uret, og at situationen ikke havde udviklet sig til det, den har, i Kosovo.

Men, vil jeg sige til hr. Tom Behnke, det her er ikke udtryk for bagklogskab. Det her er udtryk for nogle advarsler, som jeg i øvrigt ikke synes man skal være profet for at komme med.

Var det ikke til at forudse, at når man efterlod kosovoalbanerne uden beskyttelse overhovedet i en situation, hvor bomberne regnede ned, hvor had, hvor vildskab blev voldsomt, og man så efterlod dem uden nogen type af beskyttelse, fordi man tog alle dem, der kunne beskytte, ud: OSCE's observatører, UNHCR-folkene, var det så virkelig ikke ud fra almindelig sund logik til at forudse, at det her ville ske?

En anden ting: Var det ikke til at forudse, at der ville ske samling om Milosevic i Serbien i det omfang, det sker?

Selv mennesker, selv serbere, der har boet her i 20-30 år og været udsat for dansk demokrati, har en meget sikker opfattelse af situationen i Serbien; det må man sige.

Så man tog grundlæggende fejl, vil jeg sige til hr. Tom Behnke. Man skulle have lyttet til advarslerne.

Jeg når så desværre ikke at svare på anden del af hr. Tom Behnkes spørgsmål: Hvad skulle der ellers ske? Men det vil jeg gerne gøre næste gang.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Det skal hr. Søvndal få mulighed for.

Men altså det, som hr. Søvndal står her og citerer, var en række spørgsmål, SF stillede i oktober måned, en række spørgsmål, der jo også klart indikerer, at SF selv var i tvivl om, hvad der ville ske. For ellers ville SF i oktober ikke have formuleret det som spørgsmål, så ville SF have formuleret det som nogle påstande. Det gjorde man ikke. Man valgte at formulere det som spørgsmål, for man var selv i tvivl.

Man kan sige: Sket er sket. Vi var jo for så vidt enige med SF tilbage i oktober, kan man sige. Nu er situationen en anden, og derfor er man nødt til at have en anden holdning til det, en ny indfaldsvinkel til denne her problematik.

Men det, der er spørgsmålet i dag, lige nøjagtig i dag, når vi siger april måned 1999, er: Hvad sker der, hvis man følger SF's politik og NATO hejser det hvide flag og trækker sig ud? Hvad sker der så? Vil Milosevic så sætte sig ned og ryge på fredspiben, eller vil han fortsætte sine etniske udrensninger?

Det er jo det, der er interessant i den nuværende situation: Hvad er alternativet til at fortsætte?

Så længe vi ikke kender det alternativ, er det min opfattelse, at så må man gøre, hvad der er nødvendigt.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Man kan tegne to fremtidsscenarier, og ingen af dem er særlig lystige.

Det ene er, at man bomber 1 måned, man bomber 2 måneder, man bomber 3 måneder. Jeg forstår, at Clinton har søgt Kongressen om midler frem til september. Det betegner jo så, at vi skal fortsætte bombardementerne 5 måneder endnu.

Tror hr. Tom Behnke, det løser problemet? Vi har bombet 1 måned nu. Der er intet, der tyder på, at en løsning på problemet er kommet tættere på.

Og selv, hvis vi bomber 5 måneder og der ikke er én kosovoalbaner tilbage i Kosovo og der ikke er ét fysisk fungerende anlæg i Serbien, selv på det tidspunkt er man vel nødt til at sætte sig ned og lave en forhandlingsløsning.

Mit spørgsmål er: Hvorfor gør man det så ikke nu? Min opfordring til regeringen er, at man lægger det maksimale pres på for så hurtigt som muligt at få den forhandlede løsning, der betyder et ophør af krigshandlingerne, der betyder, at man skubber Rusland så meget ind, som det overhovedet er muligt, for Rusland er formentlig det land, der sidder med nøglen til en løsning af den her konflikt. Og endelig at FN kommer til at spille den rolle, FN ikke fik lov til at spille fra starten af den her konflikt.

Jeg tror ikke, det bliver nemt. Ingenting er nemt, som konflikten står nu. Men det afgørende i forhold til hr. Tom Behnkes spørgsmål er, at det med garanti ikke bliver lettere, hvis man bomber 5 måneder endnu. Hver gang bomber falder, bliver hadet, bliver mistroen, bliver nationalismen styrket. Og det er jo det, der er problemet, og det er derfor, der kun er en forhandlingsløsning som en udvej på den her konflikt.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Hr. Tom Behnke prøver at etablere den illusion, at venstrefløjen kun stillede spørgsmål i forhold til udviklingen og ikke sagde, hvad der ville ske.

Og det er jo den illusion, som man prøver at skabe, fordi man ikke vil erkende, at ikke bare venstrefløjen, men for den sags skyld også så

mange andre meget, meget, meget klart forudså, hvad der ville ske.

Og derfor vil jeg godt bede hr. Villy Søvndal om at bekræfte, at følgende citat, som er af mig selv fra debatten i oktober, er i nøje overensstemmelse med, hvad både SF og Enhedslisten sagde, nemlig:

»Da man ikke har en plan for, hvad man vil gøre, hvis bombardementerne ikke lykkes, giver man serberne frit spil i Kosovo og prisgiver den kosovoalbanske befolkning til den reaktion, som kommer fra de serbiske nationalister, og når vi husker Srebrenica, når vi husker Gorazde, når vi husker Sarajevo, så ved vi, at den reaktion, den bliver ikke munter.

Man kan sagtens forestille sig, at disse flyangreb bliver meget langstrakte, for på kort sigt kan flyangreb ikke i sig selv hurtigt afgøre en konflikt«.

Jeg vil bare bede hr. Villy Søvndal bekræfte, at vi havde en meget præcis analyse af situationen; der blev desværre ikke lyttet til den.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Jeg vil såmænd blot bekræfte, at det, jeg citerede, var spørgsmålene, men jeg synes, man skal have svært ved at forstå dansk, hvis man ikke kan forstå, hvad de spørgsmål var rettet imod.

Jeg kan så fuldt ud bekræfte hr. Søren Søndergaard. Jeg tror, jeg vil lave en samling af artikler, som dels jeg har skrevet, dels andre SF'ere har skrevet, dels Enhedslistens folk har skrevet, bare for at understrege, at det her jo ikke er et spørgsmål om at være bagklog. Jeg synes oven i købet ikke, det er et spørgsmål om at være særlig klog, og det er dét, jeg synes er problemet i det. At det er så let at forudse, at det kan undre, at det har været så svært.

Peter Skaarup (DF):

Der skal ikke herske tvivl om, at i Dansk Folkeparti er vi meget bekymrede for den udvikling, der i øjeblikket foregår i Kosovo. Vi er af den opfattelse, at det er vigtigt at hjælpe på alle mulige måder i området, både når det gælder flygtningehjælp, og når det gælder bygning af landsbyer i området, sådan at vi kan afhjælpe de store flygtningeproblemer, der er lokalt.

Men vi er også af den opfattelse, at de militære aktioner, som NATO og dermed Danmark er i gang med, har været medvirkende til, at vi har fået de her store flygtningeproblemer, som vi ser i øjeblikket. Alt tyder på, at bombarde-

menterne har været medvirkende til, at Milosevic er blevet stærkere internt i Jugoslavien, og at flygtningesituationen er blevet forværret, kraftigt forværret ved, at Milosevic med forøget styrke har kunnet fortsætte de her udrensninger, som alle heldigvis tager afstand fra.

Derfor er spørgsmålet nu: Kan vi opnå noget ved fortsat at bombe, eller er den bedste mulighed for at løse denne her konflikt og hjælpe de mennesker, der kommer i klemme på grund af konflikten hver eneste dag, at stoppe op og tænke os om en ekstra gang?

For os at se i Dansk Folkeparti er vi ikke i tvivl. Vi mener, det er vigtigt, at vi stopper op nu, for den eneste anden konsekvens, der kan drages, er, at vi begynder at indsætte landstyrker, at vi sender flere fly af sted, at vi sender skibe af sted, ubåde osv., og spørgsmålet er, om den sikre taber i den sidste ende ikke bliver NATO, det NATO, som bl.a. Dansk Folkeparti bakker meget kraftigt op om.

Den britiske general sir Michael Rose har i Sunday Times i søndags meget klart sagt, at Vesten har tabt krigen, og at NATO-landene ikke længere har de militære mandskabsressourcer, der skal til for at klare en flerårig landkrig mod serberne, selv ikke hvis den politiske vilje er til stede. Og det er jo noget, der må kalde på meget alvor her i Folketinget, for alt tyder på, at planen er, at man i løbet af ret kort tid er nødt til at anvende landstyrker, hvis man vil opnå de mål, man vil fra bl.a. Danmarks side.

Målene skulle jo så være at sætte Milosevic helt på plads og at sørge for, at de flygtninge, der er på flugt i øjeblikket, kan vende tilbage. Men problemet er altså bare, om en sådan landkrig overhovedet kan gennemføres, og om man kan besejre serberne i en sådan landkrig. Og det er vi meget stærkt i tvivl om i Dansk Folkeparti, og vi mener i hvert fald, at hvis det skal kunne lade sig gøre, vil det medføre så alvorlige tab og kræve så mange ressourcer fra NATO's side, at vi ikke er villige til at bruge de kræfter på det, der skal til. Mange danske soldater og mange NATO-soldater kan komme til at lade livet i en sådan indsats, og det mener vi altså ikke vi kan medvirke til.

Vi har i Dansk Folkeparti konstateret, at ud over de fire fly, som vi taler om i dag via beslutningsforslag nr. B 128, er der altså tale om, at NATO også – og det undrer os i øvrigt, at det ikke er kommet til Folketingets kundskab før i går og i dag – har rettet henvendelse til

Danmark om at sende yderligere styrker. Det drejer sig om en ubåd, og det drejer sig om andre maritime enheder, som det hedder. Det undrer os kraftigt, at Folketinget ikke er blevet bedre informeret om det, hverken her i Folketingssalen i fredags, hvor vi diskuterede de ting, eller i Nævnet, hvor vi flere gange har haft sagen på dagsordenen gennem den seneste tid.

I det hele taget kan det undre os, når vi tænker på den logik, regeringen hidtil har brugt i forbindelse med debatten om det danske militære engagement i Kosovo. Logikken er gået ud på, at hvis NATO siger, vi skal sende seks fly, så sender vi seks fly, og hvis NATO siger, vi skal sende fire fly, så sender vi fire fly. Den logiske følge heraf ville være, at hvis NATO bad os sende en ubåd, sendte vi en ubåd, men det vil vi altså ikke.

Vi kan være tilfredse med i Dansk Folkeparti, at Danmark ikke eskalerer konflikten yderligere ved at engagere sig på den måde at sende en ubåd; men det kan undre os, at den logik, regeringen og også de borgerlige partier i Folketinget, der går ind for aktioner dernede, hele tiden har brugt, nu pludselig er ændret til, at nu vil man altså ikke gøre det, NATO gerne vil have os til. Det kan undre os meget, men måske ligger der andet og mere bag ved henvendelsen omkring en ubåd, end der umiddelbart ligger på bordet for os. Men det kan regeringen måske svare bedre på.

Vi er tilfredse med, at der i nogle af de svar fra regeringen på spørgsmål, der er stillet i forbindelse med behandlingen af B 128, oplyses, at afsendelsen af nu i alt 10 F-16 fly efter vedtagelsen af at sende yderligere fire fly ikke vil medføre nogen problemer for løsningen af forsvarets øvrige opgaver. Det vil være sådan ifølge regeringens svar på spørgsmål nr. 23, der har med B 128 at gøre – nemlig hvor mange operative F-16 fly med mandskab der vil være tilbage til at tage sig af det hjemlige danske forsvaret i den periode, hvor de 10 F-16 fly er udsendt – at der fortsat vil være minimum 30 operative F-16 fly med mandskab til løsning af de hjemlige opgaver.

Det kan så undre os, når vi betænker, at der jo har været en meget kraftig debat om, hvorvidt der overhovedet var piloter nok til at holde de F-16 fly, vi har, i luften, men har altså noteret os svaret. Men vi noterer os også med tilfredshed, at regeringen altså mener, at der vil være 30 operative F-16 fly til rådighed, og vi håber også, det kommer til at stå ret tydeligt i

Folketingets forhandlinger, at vi kan regne med det fremover.

Så har vi også i Dansk Folkeparti spurgt lidt til, hvad der vil ske, hvis regeringen svarer nej til at afsende en dansk ubåd til styrken dernede, men svarer ja til at afsende en dansk korvet eller i det hele taget til at afsende flere soldater, deltage i landkrig, sende flere skibe, flere fly osv.: Hvordan er Folketingets stilling i den situation? Det er nemlig meget uklart ifølge beslutningsforslaget, om det er Folketinget eller Det Udenrigspolitiske Nævn, der skal træffe en sådan beslutning.

I forbindelse med det samråd, der har været her til morgen i Forsvarsudvalget, har vi fået klarhed over, at hvis der er tale om enheder, der skal i kamp, har regeringen lovet, at sagen kommer i Folketingssalen, for det er den forpligtet til fremover. Det håber vi at regeringen også vil bekræfte her i dag i forbindelse med debatten, så vi kan være sikre på, at hvis der skal afsendes styrker, som skal deltage i kamp eller kan komme til at deltage i kamp, skal Folketinget inddrages gennem behandlingen af et nyt beslutningsforslag her i Folketingssalen.

Vi håber selvfølgelig alt i alt, at vi kan regne med, at det er korrekte svar, der er blevet afgivet på de spørgsmål, vi har stillet. Vi har bedt om, at en del af spørgsmålene og svarene bliver optrykt i betænkningen, og jeg vil i øvrigt henviser til vores betækningsbidrag i forbindelse med debatten her i dag.

Afslutningsvis vil jeg også henvise til den artikel, der er i Berlingske Tidende i dag, hvor præsidenten for Institut for Internationale og Strategiske Studier, Robert Zoellick, kommer med en kritik af NATO's indsats indtil nu i området. Han siger, at enten må man gøre det, der skal til, eller også skal man helt lade være, og mit spørgsmål til regeringen er altså: Er man parat til at gøre det, der skal til, med landstyrker, og hvad det indebærer, eller er man snarere på vej til at sige: Det er nok med de bombekampagner, og vi burde måske slutte af her?

Jeg synes, man kunne ønske sig et klart svar, for med den udvikling, der har været indtil nu, hvor vi hele tiden bliver bedt om at sende flere styrker af sted, og hvor vi stort set også siger ja til alt, går det i retning af, at man er villig til at gøre det, der skal til. Vi betvivler, at en landkrig vil kunne vende udviklingen, men med de ord, der er blevet sagt, og med de beslutninger, der er blevet taget fra regeringens side, tyder alt på,

at regeringen er indstillet på at gøre det, der skal til.

Vi er meget interesserede i at høre, om regeringen er villig til at indsætte de landstyrker, der skal til ifølge alle de eksperter, der udtaler sig om tingene, altså bl.a. Robert Zoellick. Vi håber, at regeringen vil svare konstruktivt på spørgsmålene, så omverdenen, den danske befolkning og også Folketinget, kan være trygge ved, at de informationer, der bliver givet, også holder vand.

Søren Søndergaard (EL):

Det er jo ikke, fordi der er så frygtelig meget at tilføje.

Desværre har hele denne aktion jo bygget på falsk varebetegnelse; den er blevet solgt under sloganet om, at der skulle ydes en humanitær indsats for at redde kosovaalbanerne fra fordrielse. Men det eneste stensikre, vi har set, og som er blevet forstærket, efter at bombardementerne begyndte, er, at kosovaalbanerne er blevet fordrevet, og at der ikke er blevet sat nogen stopper for de serbiske militsstyrker, der forfølger kosovaalbanerne i Kosova.

Der er også mange ting, man kan undre sig over ved den bombekampagne, der foregår. Hvis man er så interesseret i at forhindre, at kosovaalbanere bliver dræbt eller bliver etnisk udrenset i Kosova, hvorfor bomber man så broer i Beograd? Der er mange andre ting: Hvorfor bomber man i nord, når udrensningerne foregår i syd? Der er mange spørgsmål, og dem får vi selvfølgelig ikke svar på, for alt det sidder der eksperter til at tage sig af. Men vi kan jo vurdere resultatet, og resultatet taler sit tydelige sprog: en total fiasko i forhold til det, man opstillede som målet. Dermed nærmer vi os den situation, hvor vi har et Kosova uden kosovaalbanere og et Serbien uden demokratisk opposition, dvs. at vi er gået fra slemt til værre. Vi har den værst tænkelige situation, og det er mildest talt ikke særlig godt.

Jeg er sådan set ikke i tvivl om, at bombardementerne og indsatte landstyrker på et eller andet tidspunkt giver resultat. Det skal såmænd nok komme om et halvt år eller 1 år eller 2 år. Selvfølgelig vil det da give resultat på et tidspunkt, men spørgsmålet er bare: Et resultat til fordel for hvem? Det bliver i hvert fald ikke til fordel for de kosovaalbanere, som er blevet slagtet her de seneste uger.

Jeg har to spørgsmål til udenrigsministeren – mere for at få tingene afklaret, for jeg synes, det

er vigtigt for os at vide det – og det ene spørgsmål går på, hvem det er, der fastlægger bombemålene i Beograd eller i Restjugoslavien, altså målene for de bombninger, der bliver gennemført. Hvem fastlægger de bombemål? Bliver der diskuteret i noget politisk eller militært organ, inden de fastlægges? Det er det ene spørgsmål, og det andet spørgsmål, jeg vil bede udenrigsministeren svare på, er, om myndighederne i Restjugoslavien advares om, hvilke bombemål der er udset, før bomberne falder.

Når jeg ønsker svar på de spørgsmål, er det selvfølgelig for at få løftet lidt af sløret for, hvad det egentlig er for en proces, der er i gang. Men uanset hvad det er, må vi altså konstatere, at det ikke er en proces, der er til gavn for kosovaalbanerne, sådan som det ellers bliver påstået.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):
Jeg glæder mig over den meget store tilslutning, der er til det forslag, der er fremsat om et yderligere dansk bidrag til NATO i forbindelse med Kosovoluftoperationerne. Det er nu tredje gang i løbet af 3 dage, hvor vi har mulighed for at diskutere Kosovo her i Folketinget, og jeg skal derfor være yderst kortfattet.

Til hr. Villy Søvndal vil jeg sige, at når KVM'erne, OSCE-observatørerne, blev trukket ud, var det jo ikke, om jeg så må sige, med OSCE's gode vilje; det var af bitter nød. Der er ikke noget med, at vi trak dem ud, fordi vi gerne ville. Jeg kan forsikre, at det var en svær beslutning for den norske udenrigsminister, som i dette år er formand for OSCE, at træffe den beslutning, og følgevirkningerne udeblev jo heller ikke: efter at de var trukket ud, blev situationen værre.

Men hvorfor kunne observatørerne ikke blive derinde? Det kunne de ikke af hensyn til deres egen sikkerhed og af hensyn til, at de ikke kunne udføre den opgave, som var deres. Derfor var det nødvendigt at gennemføre tilbagetrækningen, og det var altså som følge af den meget brutale fremfærd fra serbernes side, som allerede på det tidspunkt var i fuld udfoldelse.

Så er jeg i øvrigt enig i to ting, som hr. Villy Søvndal var inde på. For det første, at vi skal undersøge alle forhandlingsmuligheder, og det gøres også. Der er tætte kontakter for at undersøge alle muligheder for at finde frem til en forhandlingsløsning og helst hurtigt. For det andet vil jeg meget gerne understrege endnu en gang, at det nu også gælder for EU og NATO at ud-

vikle en samlet og sammenhængende plan for hele denne del af Europa. Lande som f.eks. Makedonien og Albanien, der er særlig hårdt ramt af krisen i Kosovo, har brug for et langsigtet perspektiv, så de kan få en tro på en bedre fremtid for sig selv, og det er en forpligtelse for EU og NATO at tilvejebringe et sådant perspektiv for et nærmere økonomisk, socialt, industrielt og selvfølgelig også sikkerhedsmæssigt samarbejde. Det er en stor opgave, der ligger foran de to store europæiske organisationer, selvfølgelig også med inddragelse af OSCE og FN.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Det er nærmest, fordi udenrigsministeren ikke nåede at svare på de to spørgsmål, jeg stillede, så det vil jeg godt opfordre udenrigsministeren til at gøre.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Det er sådan set lidt i samme retning som hr. Søren Søndergaard.

Jeg forstår godt, at udenrigsministeren har travlt, men jeg kunne også godt tænke mig lige at få et kort svar på et par af de ting, jeg var inde på i min ordførertale – bl.a. omstændighederne ved modtagelsen af henvendelsen om fremsendelse af en dansk ubåd, som vi har sagt nej til – og også en kommentar til den amerikanske præsident for Institut for Internationale og Strategiske Studier, der spørger, om man er villig til at gennemføre tingene fuldt ud, og påpeger, at det også må kræves, hvis det skal have nogen relevans at fortsætte aktionen.

Så vil jeg også i tilslutning til det spørge udenrigsministeren, om udenrigsministeren ikke mener – også med den nye holdning, Det Radikale Venstre har taget i denne forbindelse – det kan være et problem, at når Danmark modtager henvendelse fra NATO, bl.a. om fremsendelse af en ubåd, kan vi ikke honorere de henvendelser. Bringer det ikke nogle tanker frem omkring et kommende forsvarsforlig? At der måske skal rettes op på nogle af de ting, der fremgår af udspillet fra regeringen, nemlig at man dér ikke er villig til at bygge nye ubåde i form af det Vikingprojekt, som er vældig godt efter vores opfattelse i Dansk Folkeparti?

(Kort bemærkning).

Villy Søvnal (SF):

Jeg kan godt sige, at på mig virker det næsten skamløst – men det forudsætter selvfølgelig, at man ejer skam i livet – at vi i en situation, hvor vi diskuterer alvoren i, at næsten 1 million mennesker er fordrevet og lever et liv, hvor mange af dem dør, i en situation, hvor 800.000 mennesker er på flugt internt i Kosovo, hvoraf mange dør lige nu, oplever det plathedsniveau, at Dansk Folkeparti forsøger at bruge den her situation til at tage de mennesker som gidsler i forhold til en dansk forsvarspolitisk debat.

Må jeg ikke godt sige, at så er bunden vist nået med hensyn til disrespekt for mennesker, der dør rundt omkring os.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Jeg var ved at tro, at hr. Villy Søvnal ville støtte hr. Søren Søndergaards og undertegnede ønske om at få svar på de spørgsmål, vi stiller, men nu kom der sandelig et angreb på Dansk Folkeparti: at vi pludselig tager 800.000 mennesker, der er flygtninge i området og er blevet udrenset, som gidsler.

Det gør vi altså ikke. Vi er faktisk enige i bl.a. SF's bekymringer omkring de her bombardementer, der har betydet, eller været medvirkende til, at de her mennesker er blevet drevet på flugt af Milosevic. Så jeg tror egentlig ikke, der er den store forskel på de holdninger, i hvert fald i denne her sag, som SF og hr. Villy Søvnal og Dansk Folkeparti har. Derfor synes jeg, det er hr. Villy Søvnal, der er plat, når han begynder at argumentere for, at Dansk Folkeparti vil lade nogle mennesker i stikken.

Vi har faktisk stemt for hver eneste bevilling fra Folketingets side, som skulle til for at afhjælpe flygtningeproblemerne i nærområdet. Vi har endda kritiseret regeringen på et tidligt tidspunkt i hvert fald for ikke at yde tilstrækkelige bidrag. Nu er der blevet brugt over 200 mio. kr., og det hilser vi velkommen. Derfor virker det meget mystisk, at hr. Villy Søvnal angriber på den måde.

Men jeg ønsker mig stadig væk, at regeringen svarer på de spørgsmål, der er blevet stillet.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Til hr. Søren Søndergaard: De generelle retningslinjer for, hvilke mål der udses som bombemål, er selvfølgelig fastlagt ved politiske beslutninger, men beslutningen om de konkrete

mål er ikke. Jeg er ikke bekendt med advarsler af den type, som hr. Søren Søndergaard nævner.

Til hr. Peter Skaarup vil jeg da sige, at henvendelsen om at stille en ubåd blev modtaget den 18. april. Jeg står totalt uforstående over for, at der skulle være tale om nogen forsinkelse i reaktionen. Regeringen har en holdning til udsendelse af en sådan ubåd. Den er bekendt.

Jeg skal ikke gå ind i de overvejelser, som general Rose eller chefen for et institut for strategiske studier har gjort sig. Det har vi været grundigt igennem. Hele synet på landtropper og regeringens syn på indsættelse af landtropper har jeg redegjort for under tidligere debatter. Det er der ingen grund til at gå ind i igen.

Endelig vil jeg sige til diskussionen om forsvarsforlig, at jeg nægter at diskutere forsvarsforlig med hr. Peter Skaarup her i salen på det grundlag. Jeg er slet ikke sikker på, som hr. Villy Søvnald sagde det, at bunden er nået hos hr. Peter Skaarup.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Det er jo svært at vurdere udenrigsministerens overvejelser om, hvorvidt bunden er nået. Jeg vil sige, at hvis man skal tolke det informationsniveau, der har været i Folketinget i forhold til, hvad der foregår i området dernede, så er bunden nok nået for Folketinget, for vi har haft flere debatter, vi har haft flere møder i Det Udenrigspolitiske Nævn, siden den første henvendelse om ubåde, om korvetter osv. er kommet, uden at regeringen overhovedet har nævnt det med et eneste ord.

Så bunden er i hvert fald nået, når det gælder det informationsniveau, man gerne vil give udtryk for der er i forhold til de henvendelser, der kommer i situationen. Man kan så have en eller anden opfattelse af, at det måske ikke er for-

målstjenligt at orientere Folketinget, men så skal man lade være med at gå rundt og sige, at man er så villig til at informere Folketinget.

Derfor vil jeg godt afslutningsvis bede udenrigsministeren om at bekræfte, at det på Forsvarsudvalgets møde her til morgen klart blev sagt, at der var en foreløbig henvendelse i løbet af sidste uge – der var ikke noget svar på præcis hvornår, men i løbet af sidste uge – omkring fremsendelse af en ubåd og andre fartøjer, og at det så mere specifikt i søndags blev meddelt, at man ønskede sig en ubåd. Det var det klare indtryk, udvalgsmedlemmerne fik, og det synes jeg også Folketinget har ret til at få at vide.

Hermed sluttede forhandlingen.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Som tidligere nævnt vil afstemning om forslaget endelige vedtagelse først finde sted i morgen, torsdag den 22. april.

Meddelelser fra formanden

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 22. april 1999, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er oplået i salen.

Mødet hævet kl. 16.32
